พื้นที่เปิดโล่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในวิทยาเขต ที่ช่วยผสานการใช้ที่ดินที่หลากหลาย และอาคารที่มีรูปแบบแตกต่างกันให้เกิดเป็นภาพรวมที่มีเอกภาพ ความเข้าใจในบทบาทและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เปิดโล่งจะช่วยให้สามารถออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในด้านการใช้งานตลอดจนเป็นจินตภาพที่ดีของวิทยาเขต ในวิทยานิพนธ์นี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่เปิดโล่งใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) บทบาทของพื้นที่เปิดโล่งในการวางผังวิทยาเขต 2) ความหลากหลายของกิจกรรมและการใช้งาน และ 3) องค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่เปิดโล่ง

จากการศึกษาพื้นที่เปิดโล่งของวิทยาเขตในประเทศไทย 5 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ได้คัดเลือกพื้นที่เปิดโล่งส่วนกลางที่มีความสำคัญของวิทยาเขต โดยการศึกษาและวิเคราะห์ผังแม่บท สังเกตการณ์และสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกายภาพของวิทยาเขต ในเรื่องกิจกรรม การใช้งาน และองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่เปิดโล่ง ทำให้ได้ข้อค้นพบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) บทบาทของพื้นที่เปิดโล่งในการวางผังวิทยาเขต พื้นที่เปิดโล่งกำหนดแนวทางการขยายตัวของวิทยาเขต เป็นประโยชน์ในการค้นหาเส้นทาง รวมถึงชี้วัดความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยในวิทยาเขต

2) ความหลากหลายของกิจกรรมและการใช้งาน พื้นที่เปิดโล่งถูกใช้งานเพื่อรองรับกิจกรรมในชีวิตประจำวันและกิจกรรมพิเศษต่างๆ เพื่อการศึกษา นันทนาการ ออกกำลังกายและพักผ่อน

3) องค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญของพื้นที่เปิดโล่งของวิทยาเขต ได้แก่ อาคารและสิ่งก่อสร้าง ลาน สนามหญ้าโล่งและทางเดินเท้า วัสดุพืชพันธุ์ และอุปกรณ์ประกอบภูมิทัศน์

ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพิจารณาเพื่อการวางผังแม่บท การออกแบบหรือปรับปรุงพื้นที่เปิดโล่งของวิทยาเขต ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับการใช้งาน รวมถึงเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนิสิตนักศึกษา บุคลากรในวิทยาเขต และชุมชนโดยรอบ

234841

Open space is a key component of campus as a linkage to assemble various land use types and buildings as a united place and image. Understanding of role and function of open space can strengthen the campus planning to be more effective and successful in terms of operation and impression. This thesis aims to study campus open space in three aspects: 1) role of open space in campus planning; 2) activities and function; and 3) physical elements within open space.

Five case studies of common open space were undertaken. The selected campuses are: Chulalongkorn University; Thammasart University, Thaprachan; Silpakorn University, Whangthapra; Silpakorn University, Sanamchan Palace; and Thammasart University, Rangsit. With study and analysis of campus master plan, observation and official database of activities, usage and physical elements. The findings show that :

1) Role of open space in campus planning as future extension controlling, benefits way-finding and indicates density of the campus.
2) Activities and function of open space as supporting campus activities, both daily and occasional events for learning, passive and active recreation.
3) Significant physical elements within open space such as buildings, pavement, lawn, plant materials and outdoor furniture.

The result of this study indicates that open space in campus play an important role in improving the quality of campus environment such as properly functioned space and learning environment for students, staffs and public communities, etc . Thus the issue of open space in campus should be integrated into the process of master planning and designing of campus as one of critical criteria.